

תשובה תקיח

שאלה: האם מותר להשתמש במגילת אסתר של חבריו ללא רשותו וכגון להשתמש בה במקום שהיא מונחת מי אמרין דניחא ליה דליעבד מצוה בממוניה.

תשובה: לא.⁵⁹⁷

השתמשות בחפץ של חבריו כשיודע שחבריו יתרצה

תשובה תקיט

אוצר החכמה

שאלה: כתב הש"ך חו"מ סי' שנ"ח סק"א דמדברי התוס' בב"מ דף כ"ב א' והג' אשר"י והג"מ מבואר דאסור לאדם להנות מדבר של חבריו אע"פ שיודע שחבריו יתרצה דהלכה כאב"י דיאוש שלא מדעת לא הוי יאוש, והש"ך כ' ע"ז דאי לאו דמסתפינא הייתי אומר שמותר דהכא עדיף דכיון שידוע שיתרצה א"כ השתא נמי בהיתרא אתי לידיה דמסתמא אינו מקפיד ע"ז ע"ש, ובס' קיצור שו"ע סי' קפ"ב סי"ג⁵⁹⁸ פסק לאיסור, האם אפשר להקל בזה כדעת הש"ך.

תשובה: שמעתי שהמנהג כהש"ך.⁵⁹⁹

מקורות וביאורים

שהאומדנא שאינו מקפיד יכול לקנות בלא הקנאת הבעלים, אולם בנוב"י שם כ' דאף לפי הש"ך דאין בזה איסור גזל מ"מ אינו קונה בלא הקנאת הבעלים, וכ"כ בעונג יו"ט סי' קי"א דלענין קנין אין יכול לקנות אך מ"מ להשתמש בשל חבריו נקיט שם לדינא כדעת הש"ך דכל שיודע בחבירו שיתרצה שרי, ברם יעויין בקצוה"ח שם דנראה מדבריו דלא נקטינן כהש"ך כיון שדבריו המה נגד דברי התוס' והג"א והגמ' ע"ש, וע"ע בארצוה"ח סי' י"ד ארץ יהודה סק"ג שרצה להוכיח כדעת הש"ך אך כתב דהש"ך עצמו לא עמד בסברתו זאת לחלוק על שלשת הגבורים עכ"ד ע"ש. וע"ע דעת נוטה ח"א דיני נט"י

597. הטעם מפני שהאומדנא שמקפידים.
598. וכ"כ בשו"ע הגר"ז הל' מציאה ופקדון ס"ד.
599. עי' מחנ"א הל' גזילה סי' ב' דמייתי ממהרי"ט ח"א סי' ק"נ שכתב שדעת הרמב"ם כדעת התוס' בב"מ כ"ב א' דלא סגי במה שידעין שבעה"ב יתרצה ולא יקפיד אלא צריך שיתרצה בהדיא שלא יהא בו משום גזל, והמחנ"א שם השיג ע"ז והעלה דדעת הרמב"ם היפך זה וכדעת הש"ך, וע"ע בנוב"י תנינא אהע"ז סי' ע"ז ובאמרי בינה דיני נדרים סי' כ"ב שהוכיחו ג"כ שדעת הרמב"ם כהש"ך, ועי' בקצוה"ח סי' רס"ב סק"א ובנתיב"מ סי' קצ"ז סק"ד דמבואר דס"ל דשייך זה גם לענין קנין דכל

תשובה תקב

שאלה: בהנ"ל היכא דרוב העולם אין מקפידין על אותו חפץ אם ישתמשו בו אחרים אבל יש מיעוט שמקפידין, האם יכול לתלות דהבעלים של חפץ זה הוא מרוב העולם ולהשתמש בו.

תשובה: אם מצוי מקפידין ראוי לזהר.⁶⁰⁰

תשובה תקכא

שאלה: ^{הנ"ל} האם אפשר להקל כדעת הש"ך גם במקום שבאופן הרגיל הבעלים מקפיד אלא שידוע לנו שכשיסבירו לו את הסיבות שמחמתם השתמשו בשלו בודאי יתרצה.

תשובה: יתכן.⁶⁰¹

תשובה תקכב

שאלה: מכשיר רפואי שהושאל מגמ"ח [הנידון בזה במכשיר העשוי להקל על הנשימות ואין בו כ"כ חשש קלקול], האם ניתן להשאילו לאחר בזמן שאין אפשרות ליטול רשות מבעלי הגמ"ח, האם אפשר לתלות דניחא להו [בכה"ג שלא הי' אפשרות ליטול רשות כנ"ל], ובפרט שהמכשיר מיועד להשאלה.

תשובה: צריך רשות [אא"כ הוא פקו"נ].⁶⁰²

מקורות וביאורים

דאינו מוכרח עכ"ד. 602. שמעתי מרבינו שליט"א דהאומדנא שמקפידים על זה ורוצים שיבואו לבקש מהם כדי לפקח על מה שמשאילים שלא ינהגו בו מנהג הפקר וילך לאיבוד עכ"ד, ועי' מחנה אפרים הל' שכירות סי' י"ט דמייתי מהרשב"א בתשו' [ח"א סי' אלף קמ"ה] דמה שאמרו דאין השוכר רשאי להשכיר ואין השואל רשאי להשאיל אינו אלא במטלטלין שאין דרכן של בעלים להשתכר ולהשאיל עמהם אבל מטלטלין שעשויים להשאיל ולהשתכר בהם הרי זה משאיל ומשכיר לאחרים וכו', וכ' שם דמבואר מזה דכל שעשוי להשכירם ולהרויח בהם

שחרית הערה 359. 600. שמעתי מרבינו שליט"א דכשא"א לברר אם הבעלים מקפידין אפשר לתלות שהוא מן הרוב שאין מקפידין, אך כשאפשר לברר ומצוי שיש מקפידין ראוי לזהר ולברר, וכשאין מצוי אי"צ לחוש אף היכא דאפשר לברורי, ומיהו הני מילי כשאין בעליו עמו דיש טורח לברר, אבל היכא דבעליו עמו דבכל יכול לברר בכל גווני צריך שישאלנו וכמש"כ במ"ב סי' י"ד סקי"ג בשם הפמ"ג עכ"ד. 601. שמעתי מרבינו שליט"א דספיקו בזה דכיון שבאופן הרגיל מקפיד יתכן שא"א לתלות שיתרצה כשיסבירו לו סיבת השימוש